

Sprawozdanie z pracy Pełnomocnika Wojewody Warmińsko-Mazurskiego ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych

1. Liczba spotkań ze środowiskami mniejszości narodowych i etnicznych, w tym organizowanych z inicjatywy Pełnomocnika.

W roku 2022 Pełnomocnik na bieżąco spotykała się z przedstawicielami środowisk mniejszości narodowych i etnicznych. Kontakty miały charakter spotkań informacyjno-konsultacyjnych, edukacyjnych oraz integracyjnych. Odbywały się zarówno w Warmińsko-Mazurskim Urzędzie Wojewódzkim, jak też na zewnątrz, tj. w siedzibach stowarzyszeń, Romskiej Świetlicy Rodzinnej oraz Szkole Podstawowej Nr 2 w Olsztynie. Z inicjatywy pełnomocnika odbyło się **30 spotkań** z przedstawicielami mniejszości narodowych i etnicznych, aktywnie działających w województwie, tj. niemieckiej, ukraińskiej oraz romskiej. Spotkania zostały zorganizowane pod kątem omówienia praktycznej współpracy, wymiany doświadczeń (np. jednym z tematów były zasady udzielania dotacji na ochronę, zachowanie i rozwój tożsamości kulturowej mniejszości oraz języka regionalnego), a także diagnozy potrzeb szkoleniowych dla asystentów edukacji romskiej oraz analizy projektów nakierowanych na poprawę szans edukacyjnych społeczności romskiej.

2. Koordynowanie na obszarze województwa działań organów administracji rządowej, realizujących zadania na rzecz mniejszości – proszę przedstawić syntetyczny opis działań w tym zakresie

Zadania związane z koordynacją działań organów administracji rządowej na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych Pełnomocnik realizowała podejmując następujące działania:

1. Stała współpraca z Warmińsko-Mazurskim Kuratorium Oświaty;

- Prowadzenie korespondencji z Warmińsko-Mazurskim Kuratorem Oświaty, w celu przypomnienia o konieczności zgłoszenia przez placówki oświatowe do SIO, informacji o liczbie uczniów wywodzących się z mniejszości narodowych i etnicznych, a także w sprawie udostępnienia informacji szkołom ponadpodstawowym o stypendiach dla uczniów romskich.

- Spotkania robocze z przedstawicielami KO, będącymi członkami Komisji Wojewódzkiej ds. opiniowania wniosków złożonych do Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w związku z ogłoszeniem przez MSWiA naboru wniosków o dofinansowanie zadań realizowanych ramach Programu integracji społeczności Romskiej na lata 2021-2030.

- Spotkania z Dyrektorem Wydziału Kształcenia, Wychowania i Opieki w KO w celu omówienia m.in.: możliwości tworzenia rozwiązań, dotyczących zwiększenia udziału dzieci pochodzenia romskiego w edukacji na poziomie przedszkolnym i ponadpodstawowym w regionie, występowania ewentualnych problemów w nauczaniu języka mniejszości w placówkach województwa, sytuacji uczniów romskich w szkołach podstawowych w Ostródzie i rozważenie możliwości zatrudnienia tam asystenta edukacji romskiej.

2. Stała współpraca z Komendą Wojewódzką Policji, a także Komendą Miejską Policji;

- Cykliczne spotkania robocze z Pełnomocnikiem ds. Ochrony Praw Człowieka oraz funkcjonariuszami Wydziałów Prewencji i Kryminalnego. Funkcjonariusze współpracowali przy organizacji szkolenia dla asystentów edukacji romskiej pod kątem przybliżenia słuchaczom rodzajów substancji psychoaktywnych, konsekwencji zażywania substancji uzależniających w wymiarze łamania prawa, uregulowań prawnych.

3. Uczestnictwo w Zespole ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi w zakresie potencjalnych zagrożeń, które dotyczą najsłabsze grupy społeczne, w tym mniejszości narodowe lub etniczne (zwłaszcza w sytuacji wojny w Ukrainie i przybywających do Polski uchodźców, szczególnie romskich). Do pracy w Zespole zostali powołani przedstawiciele organów administracji rządowej oraz organizacji pozarządowych.

4. Regularny kontakt z Urzędem Statystycznym w Olsztynie oraz inspektorem Wydziału Polityki Społecznej w Warmińsko-Mazurskim Urzędzie Wojewódzkim, realizującym zadania z zakresu kultury

i ochrony dziedzictwa narodowego, w związku z koniecznością pozyskiwania informacji dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych w województwie warmińsko-mazurskim w kontekście udzielania przez Pełnomocnika odpowiedzi na postulaty obywatelskie.

3. Podejmowanie działań na rzecz respektowania praw mniejszości i przeciwdziałanie ewentualnemu naruszaniu tych praw i dyskryminacji osób należących do mniejszości – proszę przedstawić syntetyczny opis działań w tym zakresie

W powyższym zakresie współpraca polega na regularnych kontaktach z Pełnomocnikiem ds. Ochrony Praw Człowieka przy KWP w Olsztynie. Pełnomocnik ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych zorganizowała spotkania dla asystentów edukacji romskiej oraz opiekunów pochodzenia romskiego z Pełnomocnikiem ds. Ochrony Praw Człowieka. Poruszono rolę Pełnomocnika w obszarze przestrzegania standardów ochrony praw człowieka w jednostkach Policji. Przedstawiciele środowiska romskiego podkreślali, że spotkania te pogłębiały poziom zaufania do funkcjonariuszy. Ponadto Pełnomocnik, współpracując z KWP w Olsztynie (Wydział Prewencji i Wydział Kryminalny) posiada bieżące informacje dotyczące zagrożeń bezpieczeństwa pod kątem problemów występujących we wzajemnych relacjach społecznych. W 2022 r. nie wpłynęła żadna skarga ani też pisemna informacja o naruszeniach praw mniejszości narodowych.

Pełnomocnik w celu promowania kultury mniejszości narodowych i etnicznych, a zarazem respektowania praw mniejszości zorganizowała wystawę w związku z obchodami Międzynarodowego Dnia Języka Romskiego. Dzięki współpracy z Kuratorium Oświaty informacja o wystawie została przekazana do szkół w województwie warmińsko-mazurskim, a w jej otwarciu uczestniczyły lokalne media. Wystawa mieściła się w budynku Urzędu Wojewódzkiego i była otwarta dla wszystkich chętnych.

Pełnomocnik brała udział w imprezach organizowanych przez organizacje mniejszości narodowych i etnicznych, realizujących dzięki dotacjom z MSWiA projekty na rzecz mniejszości narodowych. Miały one miejsce na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Monitorowała na bieżąco sytuację mniejszości narodowych i etnicznych na terenie województwa warmińsko-mazurskiego poprzez przegląd prasy lokalnej, portali internetowych, informacji lokalnych rozgłośni radiowych oraz telewizji.

4. Podejmowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów mniejszości – proszę przedstawić syntetyczny opis działań w tym zakresie

Zasadnicza część działań dotyczących rozwiązywania problemów mniejszości narodowych i etnicznych zawierała się w zadaniach wynikających z „Programu integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030”. W 2022 r. na terenie województwa warmińsko-mazurskiego 3 gminy (Miasto Olsztyn, Miasto Elbląg, Gmina Nowe Miasto Lubawskie), realizowały zadania z dziedziny innowacyjne projekty oraz edukacja, dzięki którym m.in. zatrudnienie znalazły kobiety pochodzenia romskiego. Dzięki projektom, które wpłynęły do Wojewody Warmińsko-Mazurskiego w ramach Programu i otrzymanym dotacjom, realizowane zadania zmieniły stosunek do edukacji i obowiązku szkolnego przez dzieci romskie (działania prowadzone przez Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy Nr 2 w Elblągu), a także wpłynęły pozytywnie na wizerunek Romów w lokalnym środowisku (działania prowadzone przez Rodzinną Świetlicę Romską oraz Stowarzyszenie HITANO). Otrzymane dotacje umożliwiły aktywną działalność jednego z nielicznych stowarzyszeń romskich z terenu województwa. Stowarzyszenie prowadzi świetlicę, do której uczęszczają dzieci romskie i dzięki temu zatrudnienie w niej znajdują opiekunowie romscy (w tym asystenci edukacji romskiej).

Pełnomocnik w licznych, codziennych spotkaniach lub rozmowach telefonicznych z przedstawicielami mniejszości podejmowała rozmowy dotyczące problemów, z jakimi się borykają. Dzięki dobrym relacjom z asystentami edukacji romskiej otrzymywała praktyczne informacje dotyczące zgłaszanych potrzeb przez uchodźców pochodzenia romskiego i sposobu udzielenia im pomocy. Tym samym do Pełnomocnika nie wpłynęły żadne oficjalne skargi związane z dyskryminacją romskich uchodźców z Ukrainy.

5. Podejmowanie działań na rzecz respektowania praw osób posługujących się językiem regionalnym – proszę przedstawić syntetyczny opis działań w tym zakresie

Nie dotyczy.

6. Lista organizacji mniejszości narodowych i etnicznych, z którymi Pełnomocnik jest w stałym kontakcie

W okresie od stycznia do grudnia 2022 r. pełnomocnik pozostawała w stałym kontakcie z następującymi organizacjami:

- Stowarzyszenie Kultury Romskiej „Hitano”, ul. Dąbrowszczaków, 7/9; 10-583 Olsztyn,
- Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Rady Starszyzny Romów i Członków

Narodowości Romskiej z/z w Olsztynie, ul. Gołdapska 29, 10-630 Olsztyn,

Ponadto, w ramach dobrej współpracy, zapewniającej aktualną wiedzę na temat sytuacji mniejszości, pełnomocnik na bieżąco pozostawała w kontakcie z nstp. stowarzyszeniami:

- Olsztyńskie Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej, ul. Partyzantów 3, 10-522 Olsztyn,
- Związek Stowarzyszeń Niemieckich Warmii i Mazur, ul. Kopernika 13/4; 10-510 Olsztyn tel. 0048 89 523 56 80, e-mail: biuro@zsnwim.eu, www.zsnwim.eu
- Związek Ukraińców w Polsce Zarząd Oddziału w Olsztynie, ul. Wyzwolenia 2/8, 10-106 Olsztyn
- Związek Ukraińców w Polsce Koło w Baniach Mazurskich.

7. Lista znanych Pełnomocnikowi organizacji i środowisk mniejszości narodowych i etnicznych działających na terenie województwa

Nidzickie Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej,
ul. Zamkowa 5,
13-100 Nidzica

Ełckie Stowarzyszenie Romów „Dzi Romano”
adres: 19-300 Ełk, Małeckich 1;
tel: 87 610 36 56
faks: 87 610 36 56
janusz1977@tlen.pl

Stowarzyszenie Młodzieży „Rekord” (współpraca w ramach „Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020”)
ul. Piastowska 19; 10-900 Olsztyn
email: rekord1111@wp.pl
tel. 536318368

Ośrodek Szkolno-Wychowawczy numer 1 w Elblągu (nie jest to organizacja pozarządowa, ale skupia mniejszość romską)
adres: 82-300 Elbląg; ul. Mikołaja Kopernika 27
tel. 55 625 83 41
fax 55 625 83 50
email: sosw1@elblag.eu

Członkowie ukraińskiej mniejszości narodowej z Olsztyna i okolic
adres do korespondencji: ul. Wilczyńskiego 25/16; 10-686 Olsztyn

Związek Ukraińców w Polsce

Zarząd Główny, ul. Kościeliska 7; 03-614 Warszawa

1. Oddział w Olsztynie; Wyzwolenia 2/8; 10-106 Olsztyn

Przewodniczący: Stefan Migus mail: zuwp.olsztyn@gmail.com

tel./faks: +48 89 523 63 73

- ZUP Koło w Kętrzynie, ul. Królowej Bony 3/4, koresp. ul. Wyzwolenia 2/8, 11-400 Kętrzyn

- ZUP Koło w Reszlu, ul. Kościuszki 4/1,

- ZUP Koło w Srokowie

- ZUP Koło w Lidzbarku Warm., ul. Wyszyńskiego 8, 11-100 Lidzbark Warm. tel. 89 767 03 03

2. Oddział w Elblągu, ul. Grunwaldzka 31, 82-300 Elbląg

- ZUP Koło w Górowie, ul. Obrońców Pokoju 2, 11-220 Górowo Iławeckie

- ZUP Koło w Braniewie

- ZUP Koło w Pęciszewie

- ZUP Koło w Lelkowie

- ZUP Koło w Pieniężnie

- ZUP Koło w Pastęku, ul. Szkolna 8, 14-400 Pastęk

3. Oddział Mazurski, ul. Wczasowa 20, Kruklanki

Adam Całka, e-mail: adam-junior@wp.pl

- ZUP Koło w Giżycku (Przew.-cy Damian Misztuk tel. 515 980 406), ul. Gdańska 11/2,

e-mail: zupgizycko@wp.pl

- ZUP Koło w Kruklankach, ul. 22 Lipca 5, 11-612 Kruklanki

- ZUP Koło w Baniach Mazurskich

FUNDACJA „BORUSSIA”

ul. Zyndrama z Maszkowic 2, 10-133 Olsztyn

sekretariat@borussia.pl

tel. +48 89 523 72 93

tel./faks +48 89 523 84 94

Stowarzyszenie Jaworyna

ul. Fryderyka Chopina 1/4, 11-420 Srokowo

Towarzystwo Społeczno – Kulturalne Mniejszości Niemieckiej Bartoszyc i Okolic,
ul. Hubalczyków 2/4, tel. (089) 762 30 56;

Niemieckie Stowarzyszenie „Natangia” w Górowie Iławeckim, ul. Sikorskiego 34,
11-220 Górowo Iławeckie,
tel. 89 761 00 64

Niemieckie Stowarzyszenie Kulturalno-Socjalne w Giżycku,
Przew.: Barbara Rużewicz, ul. Gdańska 11, 11-500 Giżycko,
skrytka pocztowa: 186 tel.: 87 428 20 15

Pastęckie Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej im. Joachima Schulza,
Plac Grunwaldzki 8 lok. 209, 14-400 Pastęk, tel. 55 248 49 48

Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej w Iławie, ul.
Niepodległości 13, 14-200 Iława

Stowarzyszenie Ludności Pochodzenia Niemieckiego Ziemi Elbląskiej,
ul. M. Kopernika 18/1 [tel.:](tel:552346852) 55 234 68 52

Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej,
ul. Polna 12, 11-400 Kętrzyn

Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej w Północnej Części Warmii,
Plac J. Piłsudskiego 2/411, 14-500 Braniewo;
adres do koresp.: Rogity, 14-500 Braniewo

Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej „WARMIA”,
ul. Polna 36 tel. 89 767 43 51

Mrągowskie Stowarzyszenie Ludności Niemieckiej „Niedźwiedzia Łapa”,
ul. Wolności 15, 11-700 Mrągowo
Oleckie Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej, ul. Słowiańska 2,
19-400 Olecko, tel. (087) 523 03 180

Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej "JODŁY", ul. Herdera 7,
14-100 Ostróda, tel.: 89 6467021, 605-583-066 e-mail: tannen-ostroda@wp.pl

Stowarzyszenie na rzecz Kultury Żydowskiej, ul. Kopernika 13/4,
10-959 Olsztyn

8. Współpraca Pełnomocnika z innymi instytucjami lub organizacjami, zajmującymi się problematyką mniejszościową – proszę przedstawić syntetyczny opis działań w tym zakresie

Pełnomocnik utrzymywała kontakt z jednostkami samorządu terytorialnego. Regularnie współpracowała z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Olsztynie, ale także innymi ośrodkami. Prowadziła rozmowy z pracownikami na temat dostępu do pomocy socjalnej oraz środowiskowej mniejszości narodowych i etnicznych. Zorganizowała m.in. spotkanie w Rodzinnej Świetlicy Romskiej w Olsztynie (korzystającej z dotacji w ramach Programu Integracji), na które przybyli: dorośli Romowie, pracownicy Świetlicy, w tym pochodzenia romskiego, przedstawiciele MOPS w Olsztynie. Uczestnicy spotkania podkreślali wagę funkcjonowania Świetlicy, jako miejsca podwyższania umiejętności uczestników oraz wymiany dobrych praktyk. Wspólnie przeanalizowano problemy dotyczące społeczności romskiej, co znalazło odzwierciedlenie w zadaniu do dofinansowania w 2023 r. pn. „Edukacja prozdrowotna uczestników Romskiej Świetlicy Rodzinnej w Olsztynie”.

Pełnomocnik współpracowała na bieżąco ze Szkołą Podstawową Nr 2 w Olsztynie, Szkołą Podstawową Nr 2 w Ełku, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym Nr 2 w Elblągu w zakresie edukacji dzieci i młodzieży romskiej (w wymienionych szkołach uczą się dzieci pochodzenia romskiego, a także w jednej z nich uczą się w języku mniejszości narodowej). Placówki te składają do wojewody wnioski o dotacje z Programu Integracji.

Asystenci edukacji romskiej oraz nauczyciele wspomagający naukę dzieci romskich skorzystali ze szkolenia organizowanego w ramach obowiązkowych działań pełnomocników ds. mniejszości narodowych i etnicznych. Szkolenie „Profilaktyka uzależnień od substancji psychoaktywnych” odbyło się w budynku Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego; Pełnomocnik zaprosiła do udziału w nim, w charakterze prelegenta specjalistę z Miejskiego Zespołu Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Olsztynie. Pełnomocnik dostała pisemne podziękowania za zorganizowanie szkolenia z rąk Stanisława Stankiewicza – wieloletniego przewodniczącego International Romani Union i przewodniczącego Światowego Parlamentu Romów.

Pełnomocnik dystrybuowała książki: „Mietek na wojnie” i „Romano Elementaro” przekazanych przez kustosza Muzeum Okręgowego w Tarnowie; książki dotarły także do szkół, które nie zatrudniają asystentów edukacji romskiej oraz do świetlic, do których uczęszczają zarówno dzieci jak i dorośli Romowie.

Pełnomocnik nawiązała współpracę z przedstawicielem Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej w Urzędzie Miasta w Olsztynie, w kontekście rejestracji świetlicy - prowadzonej przez jedno ze stowarzyszeń romskich, jako miejsca, które świadczy zinstytucjonalizowaną formę opieki nad dziećmi. Nawiązała też kontakt z Wydziałem Oświaty i Spraw Społecznych w Ostródzie w sprawie ustalenia możliwości reaktywowania działalności Świetlicy Romskiej, a także zatrudnienia asystentów edukacji romskiej w tamtejszych szkołach. Sprawy są rozpatrywane przez samorząd.

Na zaproszenie, Pełnomocnik wzięła też udział w sesji wyjazdowej Komisji ds. MNiE, działającej przy samorządzie województwa i pozostaje w stałym kontakcie z Pełnomocnikiem ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych, działającym przy Marszałku Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

- 9. Udział Pełnomocnika lub innych osób zajmujących się sprawami mniejszości narodowych i etnicznych w organizowanych przez mniejszości narodowe i etniczne imprezach i spotkaniach, na które zostali zaproszeni w ramach kreowania pozytywnego wizerunku mniejszości narodowych i etnicznych (proszę wymienić)**

1. Dzień Romski - zorganizowany przez Stowarzyszenie Kultury Romskiej HITANO,
2. Regionalny Ukraiński Jarmark Folklorystyczny - zorganizowany przez Związek Ukraińców w Polsce, Koło w Kętrzynie,
3. Dzień Mniejszości Narodowych - zorganizowany przez Olsztyńskie Stowarzyszenie Mniejszości Niemieckiej,
4. Integracje 2022. Ogólnopolski Przegląd Kultury Mniejszości Narodowych - zorganizowany przez Burmistrza Miasta i Gminy Młynary, MOK Młynary,
5. Barwy Kultury - zorganizowane przez Związek Ukraińców w Polsce, Zarząd Koła w Baniach Mazurskich
6. Święto Urożaju - zorganizowany przez Związek Ukraińców w Polsce, Koło w Pieniężnie,
7. XXI Międzynarodowe Koncerty Muzyki Cerkiewnej 2022 - zorganizowane przez Związek Ukraińców w Polsce, Zarząd Oddziału Mazurskiego,
8. Ukraiński Kongres Oświatowy (70 lat Odnowienia Nauczania Języka Ukraińskiego w Polsce) - zorganizowany przez Fundację Prosvita, Związek Ukraińców w Polsce,
9. Uroczystości Adwentowe - zorganizowane przez Związek Stowarzyszeń Niemieckich Warmii i Mazur

- 10. Czy w minionym roku zaszła konieczność podjęcia przez Pełnomocnika interwencji w sytuacjach konfliktowych?**

TAK

NIE

- 11. Jeśli odpowiedź na powyższe pytanie była twierdząca, proszę o krótkie opisanie poniżej interwencji (w tym mediacji) podjętych w takich sytuacjach.**

- 12. Opis pozostałych najważniejszych działań podjętych przez Pełnomocnika w ostatnim roku, w tym m.in. opis wdrażanych programów dotyczących mniejszości narodowych i etnicznych oraz**

działań podjętych w celu szerokiego informowania społeczeństwa większościowego o efektach działań w ramach Programu integracji¹

- W celu szerokiego informowania społeczeństwa większościowego o efektach działań w ramach Programu Integracji, Pełnomocnik zorganizowała wystawę z okazji Międzynarodowego Języka Romów; Pełnomocnik m.in. udzielała wywiadów w lokalnych mediach zaproszonych na otwarcie wystawy.
- Informacje nt. Programu integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030 zamieszczone są na stronie internetowej Urzędu Wojewódzkiego. Strona jest też aktualizowana na bieżąco i zawiera informacje o wydarzeniach organizowanych przez mniejszości narodowe.
- Pełnomocnik przeprowadziła i koordynowała na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego nabór wniosków oraz realizacji zadań na rok 2023 w ramach rządowego Programu integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030.
- W celu prawidłowej realizacji założeń wynikających z Programu Pełnomocnik zorganizowała szkolenie dla Asystentów Edukacji Romskiej oraz nauczycieli wspomagających edukację dzieci pochodzenia romskiego zatrudnionych w województwie warmińsko-mazurskim.
- Pełnomocnik kontynuuje regularne spotkania z przedstawicielami środowiska romskiego oraz przedstawicielami samorządu terytorialnego w celu udzielania odpowiedzi na wątpliwości dotyczące celów zawartych w Programie i ich realizacji, szczególnie związanych z ułatwieniem młodzieży romskiej kontynuowania nauki w przedszkolach i szkołach ponadpodstawowych.

13. Inne uwagi

- brak

¹ Programu integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030